

Vergaderjaar 2015–2016

CXX

Raming der voor de Eerste Kamer in 2017 benodigde uitgaven, evenals aanwijzing en raming van de ontvangsten

A

RAMINGEN

Den Haag, 31 mei 2016

Ter voldoening aan artikel 16 van het Reglement van Orde biedt de Huishoudelijke Commissie hierbij de Kamer de raming aan van de in 2017 voor haar benodigde uitgaven, alsmede die van de in dat jaar te verkrijgen ontvangsten en van de meerjarencijfers. De ramingen zijn bestemd om, na door de Kamer te zijn vastgesteld, bij de regering te worden ingezonden ten behoeve van de Rijksbegroting voor het jaar 2017.

De Huishoudelijke Commissie,

Broekers-Knol, Voorzitter
Flierman
Backer

Hamilton, Griffier

Inleiding

Taken en taakvervulling Eerste Kamer der Staten-Generaal

De kerntaken van de Eerste Kamer der Staten-Generaal liggen in het, als sluitstuk van de wetgevingsketen, toetsen van voorgenomen wetgeving en het controleren van de regering. De Eerste Kamer besteedt daarbij bijzondere aandacht aan de beoordeling van de wetgevingskwaliteit. Ter ondersteuning van hun werkzaamheden voorziet de ambtelijke organisatie de Kamerleden digitaal van wetgevingsdossiers en informatiedossiers. Bij de voorbereiding van wetgevingsdossiers wordt rekening gehouden met de in 2008 vastgestelde lijst aandachtspunten voor de wetgevingskwaliteit.

Voorts heeft de Eerste Kamer taken op het terrein van de Europese wetgeving en het Europese beleid. Deze zijn door de inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon in omvang en intensiteit toegenomen.

De verwerking van de wetgevende productie van elf ministeries, als ook de beoordeling van Europese wetgevings- en beleidsvoorstellen, vergt grote inzet, maar ook een doelmatige werkwijze. Dankzij het parttime karakter van de taakuitoefening door de Leden van de Eerste Kamer en de naar internationale maatstaven zeer bescheiden omvang van de parlementaire staf, is de Eerste Kamer een van de minst kostende parlementaire huizen van Europa.

De huidige zittingsperiode van de Eerste Kamer is begonnen op 9 juni 2015. Volgens planning zijn er in 2017 verkiezingen voor de Tweede Kamer, hetgeen tot de vorming van een nieuw kabinet zal leiden. In het vergaderjaar 2015–2016 heeft er binnen de Eerste Kamer discussie plaatsgevonden over de wenselijkheid van een herbezinning op het functioneren van het parlementair stelsel. Een plenair debat op 19 januari 2016 leidde tot de aanvaarding van een motie waarin de Kamer uitspreekt dat in het licht van een aantal actuele ontwikkelingen bezinning over verkiezing, taken, positie en functioneren van het parlementair stelsel en de parlementaire democratie gewenst is. Zij spreekt als haar mening uit dat het wenselijk is in overleg met de Tweede Kamer te komen tot een verzoek aan de regering tot het instellen van een Staatscommissie die een antwoord geeft op de vraag of het parlementair stelsel voldoende toekomstbestendig is en zo nodig voorstellen doet voor aanpassingen. De instelling van een Staatscommissie en aspecten van zelfevaluatie door de Eerste Kamer die daarmee gepaard kunnen gaan, kunnen in het begrotingsjaar invloed hebben op het werk van de Eerste Kamer

Naar verwachting zullen de kerntaken van de Eerste Kamer in 2017 in elk geval worden vervuld met inachtneming van de resultaten van de verbeteracties die in de afgelopen jaren zijn doorgevoerd:

- Vergaderstukken worden digitaal aangeleverd. De Eerste Kamer distribueert haar vergaderstukken via een tablet naar de 75 Senatoren. Met dit eigentijdse communicatiemiddel kunnen de Kamerleden de volledige informatiestroom van agenda's, wetsvoorstellen, Kamer correspondentie en andere vergaderstukken raadplegen en beheren.
- Met het oog op de kwaliteit, diepgang en samenhang in het werk van de Eerste Kamer kan er sprake zijn van betrokkenheid van het maatschappelijk veld bij het wetgevingsproces in de vorm van expertmeetings, symposia, hoorzittingen en werkbezoeken.
- De Eerste Kamer streeft ernaar de begrotingshoofdstukken voor 1 januari van het desbetreffende kalenderjaar te hebben behandeld. De voorbereiding en behandeling van de Rijksbegroting ondervindt invloed van Europese verplichtingen. Daarbij moet een onderscheid worden gemaakt tussen de interactie van regering en Kamer tijdens

- het «Europees Semester», de periode van begrotingsvoorbereiding in wisselwerking met Europese instellingen, en de behandeling van de begrotingshoofdstukken na Prinsjesdag die in beginsel voor de aanvang van het begrotingsjaar moet zijn afgerond. De inzet van de Kamer is dat er zowel tijdens het Europees semester als in het «nationaal semester» voldoende gelegenheid is tot debat met de Eerste Kamer over de voornemens met betrekking tot de rijksfinanciën.
- In plaats van inhoudelijke debatten te voeren over (een) begrotingshoofdstuk(ken) kiest de Kamer er wel voor een aantal malen per jaar een beleidsdebat te voeren. Inhoudelijke uitgangspunten ten aanzien van beleidsdebatten zijn: een duidelijke afbakening van het onderwerp van een beleidsdebat; een benadering vanuit de volgende invalshoeken: een interdepartementale benadering; een integrale benadering (combinatie van beleidsterreinen); een lange termijn perspectief. Een beleidsdebat schenkt aandacht aan rechtmatigheid, doelmatigheid, en uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid van (voorgenomen) beleid. Een beleidsdebat wordt gedegen voorbereid door de vakcommissie op wier voorstel het debat plaatsvindt (bijvoorbeeld werkbezoeken en het organiseren van expertmeetings), zo mogelijk met inschakeling van externe deskundigen.
  - Alle vakcommissies van de Kamer hebben betrokkenheid bij de totstandkoming van Europese wetgeving. De commissies bepalen zelf welke dossiers hun bijzondere aandacht zullen krijgen en treden vanaf het moment van indiening door de Europese Commissie in overleg met de regering. De dialoog kan zich ook uitstrekken tot de Europese Commissie, het Europese parlement en de nationale parlementen van de lidstaten. De Kamer tracht niet alleen op het vlak van de subsidiariteitstoets tot afstemming met de Tweede Kamer te komen, maar zoekt over de brede nationale en Europese linie de samenwerking op. Ondersteunend bij de vervulling van de Europese taken is de Europapoort (de Europese website van de Eerste Kamer), www.europapoort.nl. Per commissie maakt deze website het Europese werkveld inzichtelijk. Tevens brengt de Kamer driewekelijks een nieuwsbrief uit, EUupdate. De Europapoort kent diverse faciliteiten, zoals de automatische link met databases Prelex en IPEX, die voorzien in een automatische koppeling op basis van COM-nummers met dossiers van de Europese Commissie.
  - De website www.eerstekamer.nl is zodanig ingericht dat belangstellende burgers, maatschappelijke organisaties en bestuurlijke gremia op de voet kunnen volgen wat zich in de Eerste Kamer afspeelt, wat de stand bij de behandeling van wetgeving door de Eerste Kamer is, wat de Kamer middels toezeggingen en moties heeft bewerkstelligd, hoe wordt omgegaan met Europese dossiers en hoe de Eerste Kamer de regering controleert. De website bevat uitnodigende vooraankondigingen van Kamervergaderingen met een heldere beschrijving van de voornaamste wetsvoorstellen op de Kameragenda. Onder meer via teletekst wordt aandacht gevraagd voor de websites van het parlement. Op de vergaderdagen zijn de plenaire debatten in de Eerste Kamer via een livestream op de website te volgen. In 2015 en 2016 is de kwaliteit van de weergave sterk verbeterd door het aanbrengen van nieuwe camera's, een nieuwe geluidsinstallatie, een nieuwe belichting in de zaal en een nieuw beheersysteem voor de audiovisuele installaties. Op de website zijn ook de Jaarberichten van de Eerste Kamer te vinden.
  - De verslaglegging van de plenaire vergadering vindt plaats met behulp van het zgn. «VLOS-programma» dat de Tweede Kamer heeft ontwikkeld en ook in de Eerste Kamer is geïmplementeerd. De medewerkers van de Dienst Verslag en Redactie (DVR) maken in de plenaire zaal gebruik van laptops. Hierop maken zij digitale markeringen van sprekers tijdens een vergadering. Het systeem maakt het

mogelijk om de verslagen binnen enkele uren op internet en intranet te publiceren. Op de website is een audiovisueel beeldverslag gekoppeld aan de schriftelijke weergave van de bijdragen van de sprekers in een debat.

- De Eerste Kamer heeft beperkte middelen beschikbaar voor fractieondersteuning. De fracties dragen, binnen een ter zake vastgesteld kader, zelf verantwoordelijkheid voor de besteding van de budgetten die voor hun directe ondersteuning beschikbaar zijn.
- Op Koninkrijksniveau onderhoudt de Eerste Kamer, evenals de Tweede Kamer, nauwe contacten met de Staten van de landen van het Koninkrijk in het Caribisch gebied (Aruba, Curaçao en Sint Maarten). Zij participeert in het Interparlementair Koninkrijksoverleg (IPKO). Ook onderhoudt zij contacten met Caribisch Nederland.
- De Eerste Kamer vormt voor Senatoren en medewerkers een inspirerende werkomgeving. Teneinde jong talent de mogelijkheid te bieden kennis te maken met die werkomgeving en de mogelijkheid te bieden door een bijdrage aan het ondersteunende werk ten behoeve van de Kamer kennis en ervaring op te doen die zeer relevant kan zijn voor de verdere loopbaan, kent de Eerste Kamer een stageprogramma.

Internationale activiteiten

De Eerste Kamer is ook internationaal actief. Daarbij geldt dat het parttime karakter van het lidmaatschap grenzen stelt aan wat er mogelijk is. Er zullen altijd rationele keuzes moeten worden gemaakt uit de schier onbegrensde mogelijkheden die er zijn om internationaal actief te zijn. Selectiviteit is geboden.

De Eerste Kamer neemt deel aan de delegaties van de Staten-Generaal naar de Parlementaire Assemblee van de Raad van Europa, de Parlementaire Assemblee van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO), de Euro-Mediterrane Parlementaire Assemblee, de Parlementaire Assemblee van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE) en de Beneluxraad. Kamerleden nemen voorts deel aan conferenties van de Inter-Parlementaire Unie (IPU).

Voorts richt een aanzienlijk deel van de internationale activiteiten zich op de Europese Unie. Nationaal beleid en Europees beleid zijn nauw met elkaar verweven. Binnen de Europese Unie is, mede door de diplomatieke inspanningen vanuit de Eerste Kamer, de rol van de nationale parlementen versterkt. De procedures in het kader van de Europese werkwijze brengen mee dat er over belangrijke dossiers interparlementaire afstemming kan zijn. Daartoe worden primair digitale kanalen als IPEX, de interparlementaire website van de EU-lidstaten (www.ipex.eu) benut.

Leden van de Eerste Kamer nemen deel aan de interparlementaire conferenties die in het kader van de parlementaire dimensie van het voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie door lidstaten worden georganiseerd.

Belangrijk zijn de vergaderingen van de Conferentie van commissies voor Europese aangelegenheden (COSAC) die halfjaarlijks plaatsvinden, als ook de voorzittersconferenties van de COSAC.

Voorts vindt halfjaarlijks plaats de Interparlementaire Conferentie die toezicht houdt op het Gemeenschappelijke Buitenlands en Veiligheidsbeleid (GBVB) van de Europese Unie en op het Gemeenschappelijk Veiligheids- en Defensiebeleid (GVDB). Eveneens halfjaarlijks is er een conferentie in het kader van het Verdrag inzake Stabiliteit, Coördinatie en Bestuur in de Economische en Monetaire Unie. Het Verdrag vraagt, op de

voet van artikel 13, interparlementaire uitwisseling van informatie en gedachtewisseling over het begrotingsbeleid van de lidstaten.

Een keer per jaar komen de Voorzitters van de nationale parlementen van de lidstaten van de Europese Unie bijeen voor de «Speakers Conference». Deze conferenties hebben na de inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon sterk aan betekenis gewonnen. Op de agenda staan actuele Europese onderwerpen die in alle nationale parlementen aan de orde zijn, als ook werkwijzes en «best practices» inzake Europese aangelegenheden. De Speakers Conference wordt voorafgegaan door de Conference of Secretaries General (Griffiersconferenties) waar, behalve de voorbereiding van de Speakers Conference, ervaringen met de ambtelijke inrichting van de parlementaire werkzaamheden op EU-gebied aan de orde komen.

Vorbereiding interparlementaire assemblees en vergaderingen

De Eerste Kamer hanteert rond de interparlementaire werkzaamheden de volgende werkwijze:

- a) voorbereiding en vaststelling van de inbreng in vergaderingen van assemblees/Europese vergaderingen vindt plaats in de daartoe geëigende commissies van de Eerste Kamer;
- b) na afloop van de interparlementaire activiteiten vindt terugkoppeling in commissieverband plaats door het agenderen van de in een assemblee en/of conferentie aangenomen stukken (resoluties, rapporten en aanbevelingen);
- c) relevante uitkomsten van interparlementaire activiteiten worden meegenomen bij debatten met de regering (bijvoorbeeld Algemene Politieke Beschouwingen en Algemene Europese Beschouwingen);
- d) ministers worden bij in de Kamer gebleken belangstelling voor onderwerpen op de agenda van de ministerraad uitgenodigd om te rapporteren over de voortgang in de besluitvorming in de ministerraden van de onderscheiden internationale organisaties waarbij ook verantwoord kan worden op welke wijze de ministerraden zijn omgegaan met rapporten en aanbevelingen van parlementaire assemblees;
- e) de ministers van Buitenlandse Zaken en/of Veiligheid en Justitie worden uitgenodigd voorafgaand aan de jaarlijkse ministeriële conferentie van de Raad van Europa overleg te voeren over de inzet van Nederland tijdens die conferentie;
- f) de agenda's van de «Speakers Conferences» en de belangrijkste stukken daarvoor worden voor advies geagendeerd in de commissie voor Europese Zaken (EUZA); tevens wordt daarmee coördinatie vanuit Nederland bereikt van het werk binnen de Speakers Conference en de COSAC;
- g) op de websites van de Eerste Kamer vindt berichtgeving plaats over de bijdragen die vanuit de Eerste Kamer zijn geleverd.

Ontvangsten van hoge buitenlandse functionarissen en parlementaire delegaties

Verzoeken van buitenlandse parlementaire delegaties om in de Eerste Kamer ontvangen te worden, worden aan de commissies BDO en EUZA voorgelegd, voorzien van een advies hoe op het verzoek zou kunnen worden gereageerd. Doel, nut en rationaliteit worden afgewogen tegen tijdsbeslag en praktische inpasbaarheid van de ontvangst.

Officiële bezoeken aan het buitenland

Wanneer op het niveau van de Voorzitter of in delegatieverband een buitenlandse reis wordt gemaakt, wordt, analoog aan de voorbereiding

van deelname aan internationale vergaderingen, de inbreng in de besprekingen die in het gastland worden gevoerd, tevoren voorbereid. Achteraf vindt terugkoppeling plaats in het College van Senioren, en de commissie voor Buitenlandse Zaken, Defensie en Ontwikkelingssamenwerking (BDO) en/of de commissie EUZA,

Activiteiten gericht op (wederzijdse dan wel unilaterale) technische bijstand

De Griffier en de griffie nemen deel aan interparlementaire ambtelijke netwerken die van belang zijn voor de organisatie van het parlementaire werk («best practices»), als ook om goede ondersteuning te bieden aan internationale activiteiten van Voorzitter en Leden. In het bijzonder kunnen worden genoemd de Association of Secretaries General of Parliaments (ASGP; website: www.asgp.co) en het European Center for Parliamentary Research and Documentation (ECPRD, website: <https://ecprd.secure.europarl.europa.eu/ecprd/pub/about.do>).

De ervaring heeft voorts geleerd dat de (efficiënte) werkwijzen binnen (de ambtelijke organisatie van) de Eerste Kamer voor buitenlandse parlementen soms een voorbeeldfunctie hebben. Tegemoetkomen aan verzoeken om informatieoverdracht over de organisatie van het parlementaire werk en de parlementaire gang van zaken rond wetgeving en beleid (ook Europees) draagt bij tot een positief beeld over de Eerste Kamer in internationaal verband.

Overige activiteiten

Educatieve programma's

Bijzondere aandacht hebben de educatieve programma's voor scholieren, zoals het project De Derde Kamer, waarin de Eerste Kamer een actief aandeel heeft. De Eerste Kamer faciliteert de werkzaamheden van ProDemos, Huis voor democratie en rechtsstaat. Veelvuldig brengen groepen bezoekers, scholieren en studenten via ProDemos een bezoek aan de Eerste Kamer.

Provinciebezoeken

Teneinde de bijzondere band tussen de provinciale staten en de Eerste Kamer, zoals die tot uitdrukking komt in de Kieswet, te onderstrepen, organiseert de Eerste Kamer in iedere zittingsperiode ontvangsten van Provinciale en gedeputeerde staten van de Provincies in het gebouw van de Eerste Kamer. De provinciebezoeken worden, te beginnen in het najaar van 2016, in deze zittingsperiode van de Eerste Kamer geclusterd naar regio's voortgezet.

Evenementen

Op initiatief van Senatoren of op verzoek van maatschappelijke organisaties, gesteund door Senatoren, vinden in het gebouw van de Eerste Kamer geregeld bijeenkomsten, symposia en bijzondere vergaderingen plaats waarin thema's aan de orde komen die raken aan rechtsstaat, parlement en democratie.

Honderd jaar Algemeen Kiesrecht

In 2017 zal het feit worden herdacht dat honderd jaar geleden – in 1917 – in de Grondwet de grondslag werd gelegd voor het algemeen kiesrecht in Nederland. In samenwerking met de Tweede Kamer, ProDemos en andere

instellingen zal de Eerste Kamer aandacht besteden aan deze mijlpaal in onze parlementaire democratie.

Renovatie

Vanaf 2020 vindt een grondige renovatie plaats van de gebouwen aan het Binnenhof. De Huishoudelijke Commissie van de Eerste Kamer is nauw betrokken bij de ontwikkelingen. Naar verwachting zal in 2017 het programma van eisen voor de noodzakelijke aanpassingen aan het gebouw van de Eerste Kamer tot voltooiing komen. Zo nodig zal de Eerste Kamer bevindingen en voorstellen van het Rijksvastgoedbedrijf door eigen deskundigen laten verifiëren.

Voornemens voor 2017

De onderhavige raming gaat ervan uit dat de werkzaamheden van de Eerste Kamer in 2017 zullen worden voortgezet met inachtneming van de aanpassingen zoals die in de achterliggende jaren zijn doorgevoerd, en rekening houdend met de ontwikkelingen zoals die hierboven zijn beschreven.

Verenigde Vergadering van de Staten-Generaal

De Voorzitter van de Eerste Kamer heeft ook de leiding van de Verenigde Vergadering van de Staten-Generaal. De wetgevende taak van de Verenigde Vergadering van de Staten-Generaal is beperkt van omvang. Plenaire vergaderingen van de Verenigde Vergadering hebben doorgaans een sterk ceremonieel karakter.

Voor 2017 staat op de rol de vergadering die op grond van artikel 65 van de Grondwet jaarlijks op de derde dinsdag van september wordt gehouden. De uit de organisatie van deze Verenigde Vergadering voortvloeiende kosten maken deel uit van de begroting van de Eerste Kamer. Samen met de Tweede Kamer beheert de Eerste Kamer de website www.staten-generaal.nl.

Artikel 1: Wetgeving en controle Eerste Kamer

De verplichtingen, uitgaven en ontvangsten (in € 1 000)

	2013	2014	2015	2016	2017
Verplichtingen	11.806	9.938	11.017	13.439	12.241
Uitgaven – totaal	11.806	9.938	11.017	13.439	12.241
01. Apparaat	6.530	6.528	7.086	9.883	8.594
02. Vergoedingen Voorzitter en leden	3.304	3.346	3.368	3.483	3.553
Eerste Kamer					
03. Verenigde Vergadering	1.973	64	563	73	74
Ontvangsten	205	101	213	196	140

ALGEMEEN

De voorliggende raming voor 2017 sluit in grote lijnen aan bij de financiële kaders zoals die ook voor 2016 zijn gehanteerd. De aanwending van de (personele en materiële) middelen geschiedt mede ter realisering van de organisatorische en digitale werkprocessen. Kosten van groot onderhoud van het gebouw komen in de raming niet tot uitdrukking. Deze maken deel uit van de kosten van de Rijksgebouwendienst (begroting Ministerie van BZK).

ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

UITGAVENARTIKEL 1, artikelonderdeel 01

APPARAAT

Personeel Eerste Kamer

De personele bezetting geeft per 1 januari 2016 het volgende beeld te zien:

Totaal aantal ambtenaren	54
Schalen 1 t/m 4	3
Schalen 5 t/m 10	30*
Schaal 11 en hoger	21*

* Tijdelijke uitbreiding/bezetting vanwege EU-Voorzitterschap en detachering: 1 x stafmedewerker tot 1 juli 2016 en 2x Informatiespecialist Europa tot 15 juli 2016 en tijdelijke uitbreiding C&P.

De beschikbare formatie in fulltime eenheden (Fte's) bedraagt **53,33 (*tijdelijke uitbreiding 1 fte tot 1 juli 2016, vanwege EU-Voorzitterschap)**. De werkelijke bezetting in fte's per 1 januari 2016 bedraagt 49,16. De verdeling daarvan is als volgt:

Schaal	Aantal Fte's	
18	1	
16	1	
14	1,83	
13	2,89	
12	1	
11	13,56	
Totaal schaal 11 en hoger		21,28
10	4,00	
9	4,00	
8	6,34	
7	1,47	
6	4,81	
5	5,92	
Totaal schalen 5 t/m 10		26,54
4	1,34	
Totaal schalen 1 t/m 4		1,34
Totaal	49,16	49,16

Ambtelijk personeel

Dit onderdeel is op een lager bedrag begroot dan de begroting 2016, omdat een tijdelijke uitbreiding in verband met de parlementaire dimensie van het Nederlandse voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie vervalt.

Overige personeelsuitgaven

Op dit onderdeel worden onder andere de volgende uitgaven geraamd en verantwoord: de kosten van inhuur externen (ter tijdelijke vervanging van medewerkers), opleidings- en cursusgelden, uitkeringen aan personeel, de kosten van de ondernemingsraad.

Postactief personeel

Op dit onderdeel worden de volgende uitgaven geraamd en verantwoord: de uitkeringen aan oud-personeel van de Kamer op wie de Wachtgeldregeling van toepassing is. Tevens worden hierop de doorberekende apparaat- en administratiekosten verantwoord.

Materieel

Uitzending leden en ambtenaren naar het buitenland

Op dit onderdeel worden geraamd en verantwoord de reis- en verblijfkosten, alsmede andere uitgaven betreffende de uitzending van leden en begeleidende ambtenaren van de Eerste Kamer naar het buitenland. Bij het geraamde bedrag is rekening gehouden met het toenemend interparlementair verkeer in verband met de Europese werkzaamheden van de Eerste Kamer.

In de «Wet vergoedingen leden Eerste Kamer» is aan het eind van 2011 een nieuw artikel toegevoegd, namelijk artikel 9a: «De Kamerleden die uit hoofde van hun lidmaatschap van de Eerste Kamer der Staten-Generaal een functie vervullen in een internationale parlementaire assemblee, deelnemen aan vergaderingen die voortvloeien uit voor nationale parlementen geldende verplichtingen uit hoofde van Europese of internationale verdragen dan wel anderszins uit hoofde van een uit het lidmaatschap van de Eerste Kamer der Staten-Generaal voortvloeiende verplichting deel te nemen aan vergaderingen met leden van andere nationale parlementen en voor deelname aan deze vergaderingen geen honorering ontvangen, ontvangen daarvoor een vergoeding op grond van dit artikel». De vergoeding bedraagt 25% van de vergoeding op grond van artikel 4 van deze wet, per dag, exclusief een Eerste Kamervergaderdag of zaterdag en/of zondag en/of een reisdag.

Vergoedingen

Op dit onderdeel worden de volgende uitgaven geraamd en verantwoord: vergoedingen aan personeel voor maaltijden bij overwerk, stagiaires, reis- en verblijfkosten en kosten van het vervoerplan woon-werkverkeer Staten-Generaal.

Diensten van derden/uitbestede werkzaamheden

Op dit onderdeel worden geraamd en verantwoord door derden uitgevoerde werkzaamheden. De uitbestede werkzaamheden zijn onder andere externe advisering, (een deel van de) schoonmaak, bewaking, beveiliging, onderhoud groenvoorziening, technische en bedrijfsinstallaties, kantoor-machines, meubilair, binnen- en buitenonderhoud gebouwen. Met de Tweede Kamer is een Dienstverleningsovereenkomst (DVO) gesloten met betrekking tot de beveiliging en openstelling van de Kamer. In de beveiligingskosten zijn meegenomen de beveiligingskosten verband houdend met de ontvangst in het gebouw van de Eerste Kamer van bezoekersgroepen via Stichting ProDemos, Huis voor democratie en rechtsstaat.

Fractieondersteuning Leden

Op dit onderdeel worden de kosten geraamd en verantwoord die nodig zijn voor de administratieve ondersteuning van de fracties. Het bedrag voor fractieondersteuning dat in het begrotingsjaar 2012 is verhoogd tot € 350.000,-, blijft voor 2017 gehandhaafd.

Overige diensten

Op dit onderdeel worden de volgende uitgaven geraamd en verantwoord: uitgaven voor porti- en bezorgkosten, telefoon en voor werving en selectie.

Algemene benodigdheden/bureaunkosten

Op dit onderdeel worden de volgende uitgaven geraamd en verantwoord: kosten voor papier, enveloppen, schrijf- en bureaubehoeften alsmede aanschaf boeken en abonnementen.

Specifieke gebruiksgoederen

Op dit onderdeel worden geraamd en verantwoord de kosten voor aankoop van gereedschappen, dienstkleding en (kleine) vervangingsmaterialen.

Specifieke verbruiksgoederen

Op dit onderdeel worden geraamd en verantwoord de kosten van het verbruik en vastrecht van elektra, gas, water en warmtelevering alsmede de kosten van aankoop van schoonmaakmiddelen e.d.

Representatiekosten

Op dit onderdeel worden geraamd en verantwoord de kosten voor representatie, daaronder ook begrepen de kosten van de ontvangst van buitenlandse delegaties en genodigden. Cateringkosten voor ontvangsten worden echter verantwoord onder het onderdeel catering.

Belastingen/heffingen/retributies

Op dit onderdeel worden geraamd en verantwoord de kosten voor rioolrecht, verontreinigingsheffing en het abonnement kabelnet aansluiting. Evenals in voorgaande jaren is, in afstemming met de Tweede Kamer, een bijdrage geraamd aan de Stichting ProDemos, Huis voor democratie en rechtsstaat, die als oogmerk heeft de toegangsprijs voor bezoeken aan de parlementaire gebouwen aan het Binnenhof voor burgers gematigd te houden. De bijdrage wordt aan laatstbedoelde Stichting verstrekt à € 37.500,- per jaar. Verder draagt de Kamer in 2017 voor een bedrag van € 35.000,- bij aan het Centrum voor Parlementaire Geschiedenis.

Catering Eerste Kamer

Op dit onderdeel worden geraamd en verantwoord de kosten die betrekking hebben op alle door de cateraar aan de Eerste Kamer doorberekende kosten. Het cateringbedrijf is HACCP en ISO gecertificeerd.

Publiciteitskosten

Op dit onderdeel worden geraamd en verantwoord: de kosten voor de websites, de kosten voor in- en externe communicatie, drukwerkkosten en de aanschaf van relatiegeschenken.

Exploitatie vervoermiddelen

Op dit onderdeel worden geraamd en verantwoord de kosten die betrekking hebben op de dienstauto, dienstscooter en dienstfietsen.

Parlementaire documenten

Op dit onderdeel worden geraamd en verantwoord de kosten van de parlementaire documenten Eerste Kamer. Met de SDU is voor de periode 2012–2017, als uitkomst van een Europese aanbesteding, een basiscontract gesloten over de elektronische bekendmaking (op basis van de Wet elektronische bekendmaking), als ook over de afname van papieren stukken. De bijdrage van de Eerste Kamer in de kosten voor elektronische bekendmaking (na de inwerkingtreding van de Wet elektronische bekendmaking), als ook het aandeel van de Kamer in de (sterk verminderde) afname van papieren drukwerk, zal op dit onderdeel worden verantwoord.

Automatiseringskosten

Op dit onderdeel worden geraamd en verantwoord de kosten van de dienstverleningsovereenkomst automatisering (DVO) met de Tweede Kamer, lijnhuur verbindingen en personeel-, salaris- en financiële systeem. De kosten voor de DVO blijken lager uit te vallen dan eerder geraamd.

Aanschaf/vervanging van overige investeringsgoederen

Onder dit onderdeel vallen noodzakelijke investeringen in hard- en software en kantoormeubilair

UITGAVENARTIKEL 1, artikelonderdeel 02,

VERGOEDINGEN VOORZITTER EN LEDEN EERSTE KAMER

De raming van dit artikel is gebaseerd op de vigerende wettelijke regeling inzake de vergoeding voor de werkzaamheden, de vergoeding voor secundaire voorzieningen en de kostenvergoedingen van de Voorzitter en de leden van de Eerste Kamer der Staten-Generaal.

UITGAVENARTIKEL 1, artikelonderdeel 03,

VERENIGDE VERGADERING

Op dit artikel worden geraamd en verantwoord alle kosten die verband houden met het in orde brengen van de Ridderzaal voor de Verenigde Vergadering op de derde dinsdag van september. Op dit artikel worden ook de uitgaven voor een eventuele bijzondere Verenigde Vergaderingen verantwoord

ONTVANGSTENARTIKEL 1, artikelonderdeel 04,

ONTVANGSTEN

Diverse ontvangsten

Op dit artikel worden de ontvangsten van diverse aard geraamd en verantwoord. Dit betreft vooral de volgende posten: opbrengst catering-verkopen en verkoop relatiegeschenken Eerste Kamer en terugbetalingen fractievergoedingen uit een vorig jaar. In 2015 tevens de inruil van de oude dienstauto en scooter en detachering.

UITSPLITSING NAAR UITGAVEN- EN ONTVANGSTEN BETREFFENDE DE REALISATIE 2015, BEGROTING 2016 EN DE RAMING 2017

(RAMING VAN DE) UITGAVEN – uitsplitsing naar uitgavensoort in €

artikel	artikel- onder- deel	omschrijving	Realisatie 2015	Begroting 2016	Raming 2017
9901		Wetgeving en controle Eerste Kamer totaal	11.016.656	13.438.700	12.241.000
	01	APPARAAT – totaal	7.085.969	9.882.701	8.613.500
		Personeel Eerste Kamer – totaal	3.631.105	4.871.199	5.014.998
		Ambtelijk personeel	3.321.297	3.809.254	3.885.439
		Reservering eindheffing WKR	7.306	728.445	789.059
		Overige personeelsuitgaven	222.084	251.000	256.000
		Postactieven – Wachtgelden	80.418	82.500	84.500
		Materieel – totaal	3.454.864	5.011.502	3.598.502
		Uitzending leden en ambtenaren buitenland	77.280	100.000	102.000
		Vergoedingen	78.121	87.000	89.500
		Diensten van derden/uitbesteding	653.108	685.000	700.000
		Fractieondersteuning Leden	373.695	330.000	350.000
		Overige diensten	120.379	125.000	127.500
		Algemene benodigdheden/bureaunkosten	39.313	45.000	47.000
		Specifieke gebruiksgoederen	12.488	4.000	13.000
		Specifieke verbruiksgoederen	134.910	140.000	143.000
		Representatiekosten	46.705	60.000	61.500

artikel	artikel- onder- deel	omschrijving	Realisatie 2015	Begroting 2016	Raming 2017
		Belastingen/heffingen/retributies	65.168	65.500	76.000
		Catering Eerste Kamer	375.163	390.000	398.000
		Publiciteitskosten	203.255	435.657	444.371
		– Conferentie Association of European Senates ¹	180.414	0	0
		– EU voorzitterschap ¹	0	1.450.000	0
		Exploitatie vervoermiddelen	10.013	7.000	7.500
		Parlementaire documenten	154.413	170.000	175.000
		Automatiseringskosten	142.415	150.000	155.000
		Aanschaf/vervanging overige investeringsgoederen	778.024	757.343	699.130
		Gebruik grafelijke zalen	10.000	10.000	10.000
	O2	VERGOEDINGEN VOORZITTER EN LEDEN Eerste Kamer – totaal	3.367.560	3.483.000	3.553.000
		Pensioen/wachtgeld Oud – Voorzitters	19.700	20.500	21.000
		Vergoeding voor de werkzaamheden	2.047.851	2.109.250	2.151.250
		Vergoeding voor secundaire voorzieningen	230.285	237.500	242.250
		Kostenvergoedingen	1.069.724	1.115.749	1.138.499
	O3	VERENIGDE VERGADERING – totaal	563.126	73.000	74.500
		200 jaar Staten-Generaal ¹	492.045	0	0
		Organisatie van de Verenigde Vergadering	71.081	73.000	74.500

¹ Deze post is incidenteel begroot

(RAMING VAN DE) ONTVANGSTEN – uitsplitsing naar ontvangstensoort in €

artikel	artikel- onder- deel	omschrijving	Realisatie 2015	Begroting 2016	Raming 2017
9901		Wetgeving en controle Eerste Kamer – totaal	212.592	195.963	140.270
	O4	ONTVANGSTEN – totaal	212.592	195.963	140.270
		Diverse ontvangsten	188.985	171.863	115.770
		Vergoeding verleende diensten	23.607	24.100	24.500